

Лук'яненко В.С.,
ад'юнкт ад'юнктури та докторантури,
Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ І ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ З ПРАВООХОРОННИМИ ФУНКЦІЯМИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.

Національна безпека України (НБУ), як багатовимірна система, ґрунтується на координації та ефективному функціонуванні стратегічних сфер, які є опорними елементами для забезпечення стійкості держави перед викликами сучасного світу. Ці сфери містять обороноздатність, економіку, енергетику, інформаційну безпеку та інші компоненти, кожен з яких відіграє важливу роль у підтримці національного суверенітету та територіальної цілісності. У ХХІ столітті, з урахуванням динаміки розвитку глобальних ризиків, особливого значення набула адаптація цих сфер як до нових реалій у виді гібридних загроз, так і до старих – як повномасштабна війна, що охоплює одночасно військову, економічну, інформаційну та соціальну площини.

Однією з основних стратегічних сфер НБУ є обороноздатність. Повномасштабна війна з Росією, яка триває вже три роки, показали необхідність модернізації Збройних сил України та інших військових формувань. Реформа Збройних сил, зокрема, передбачає впровадження стандартів НАТО, які забезпечують злагодженість з арміями країн-членів Альянсу. Вони сприяють вдосконаленню структур управління, розвитку нових видів озброєння (високоточних системи артилерії, безпілотних літальних апаратів, систем радіоелектронної боротьби) та впровадженню передових інформаційно-комунікаційних технологій. Особливо важливою складовою є навчання та підготовка військовослужбовців. Це стосується як базової бойової підготовки, так і спеціалізованих курсів, орієнтованих на протидію гібридним загрозам, роботі в урбанізованих умовах тощо.

Тож забезпечення НБУ в умовах сучасних викликів, вимагає не тільки ефективних структур управління, але й наявності висококваліфікованих кадрів, здатних швидко та якісно реагувати на загрози. Підготовка спеціалістів для державних органів спеціального призначення та військових формувань із правоохоронними функціями є одним із основних напрямків, які сприяють здатності держави захистити свій суверенітет, підтримувати громадський порядок і забезпечити стабільність функціонування суспільства.

Враховуючи стратегічну важливість цієї сфери, підготовка кадрів має особливе значення для України, яка протистоїть масштабній військовій агресії та змушена адаптувати свою систему безпеки до нових реалій. Розвиток кадрового потенціалу, орієнтований на довгострокову перспективу, дозволяє формувати спеціалістів нового покоління, які володіють глибокими знаннями в галузі права, кібербезпеки, аналітики та управління в кризових умовах. Завдяки цьому Україна зміцнює свою безпекову систему, що є запорукою відновлення та стабільного розвитку держави та її ефективного функціонування.

Суттєвий вплив на підготовку кадрів має цифрова трансформація та впровадження новітніх технологій, що дають можливість моделювати сценарії реальних загроз без ризику для життя навчаємих. Напрямок розвитку таких інструментів є відпрацювання оперативних дій в змінюваних складних умовах для підготовки фахівців до роботи в умовах кризи і бойових дій.

Сучасна підготовка спеціалістів має проходити у парадигмі спеціалізації та міждисциплінарного навчання. Наприклад, кадри Державної прикордонної служби України набувають знання не лише у сфері прикордонного контролю, але й із протидії нелегальній міграції, контрабанді та мінно-вибуховій справі. Для Національної гвардії України (НГУ) розробляються програми, орієнтовані на забезпечення громадського порядку, управління масовими заворушеннями, ведення бойових дій в урбанізованих умовах.

Міждисциплінарний підхід дозволяє інтегрувати знання з психології, права, управління кризами та інформаційних технологій. Наприклад, співробітники СБУ готуються у сфері кіберзахисту, контррозвідки, боротьби

з тероризмом і шпигунством, що забезпечує їх готовність до роботи в умовах війни та сучасних гібридних загроз.

Ефективна підготовка кадрів неможлива без належної матеріально-технічної бази. Навчальні заклади (центри підготовки) по вказаним напрямках, потребують сучасних полігонів для тренувань, інтерактивних класів, лабораторій і тренажерів. Важливим кроком у цьому напрямку є створення таких центрів підготовки, що будуть оснащені новими зразками озброєння, системами зв'язку та аналітичними інструментами. Центр, що використовується Національною академією НГУ (НА НГУ), вже демонструє ефективність у підготовці офіцерів і сержантів тактичного рівня. Сучасні виклики вимагають від фахівців безперервного професійного вдосконалення. Для цього необхідно впроваджувати системи, які дозволяють оновлювати знання і вдосконалювати набуті навички відповідно до змін безпекового середовища.

Міжнародна співпраця є вагомим складовою підготовки кадрів, адже участь у спільних навчаннях із союзниками країн НАТО та обмін досвідом з іншими державами, сприяють підвищенню професійного рівня кадрів та зміцненню зв'язків України з міжнародними партнерами. Досвід бойових дій в умовах повномасштабної війни вже став вагомим підґрунтям у розробці нових елементів тактики та стратегії.

Розвиток системи підготовки кадрів вимагає також вдосконалення нормативно-правової бази. Стосується це адаптації існуючих законів та розробки нових нормативних актів, що враховуватимуть специфіку війни і гібридних загроз. Наприклад, постанова Кабінету Міністрів України № 1490 [1] передбачає впровадження багаторівневої системи професійної освіти для військових і правоохоронних структур, орієнтованої на стандарти НАТО.

Хоч перспективи розвитку підготовки кадрів є значними, але поряд з цим присутні і великі проблеми. Основними з них є обмежене фінансування, резистентність до організаційних змін (опір змінам серед персоналу), а також складність інтеграції нових підходів і стандартів. Подолання цих бар'єрів можливе через забезпечення підтримки зі сторони керівництва та створення системи мотивації для викладачів і навчаємих.

Перспективи удосконалення підготовки кадрів для державних органів спеціального призначення та військових формувань відкривають нові можливості для зміцнення державної безпеки. Інтеграція міжнародного досвіду, впровадження сучасних технологій, міждисциплінарний підхід і постійний розвиток професійних навичок є основними елементами цього процесу. Врахування цих напрямків дозволяє Україні не лише адаптуватися до сучасних викликів, але й стати одним із лідерів у сфері безпеки на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Постанова КМУ від 15 грудня 1997 р. № 1410 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1490) Концепція трансформації системи військової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text> (дата звернення 04.12.2024)